

شیوه نامه تقویت و توسعه برنامه های هنر درمانی در مراکز توانبخشی (بخش نمایش درمانی)

نمایش درمانی به عنوان یک روش درمان غیردارویی نقش موثری در ارتقاء و بهبود سلامت فیزیکی، روانی، اجتماعی، اقتصادی و معنوی افراد واجمله معلولین دارد. بهبود تعاملات میان فردی و اجتماعی، تعلیم و تربیت و بالا بردن سطح یادگیری، افزایش تواناییهای فیزیکی و تقویت مهارت های حرکتی -ذهنی و نیز استقلال افراد کم توان ذهنی از جمله مواردی هستند که با استفاده از کاربرد هنر ایجاد می گردند. لذا استفاده از مزایای نمایش درمانی در کنار سایر برنامه های توانبخشی، در مراکز آموزشی و توانبخشی مورد توجه قرار گرفته و در نظراسست نسبت به توسعه و تقویت این برنامه با تکیه بر اصول علمی و تقویت بنیه علمی مربیان و کارشناسان هنری شاغل در مراکز توانبخشی اقدام گردد. شیوه نامه حاضر به شرح زیر، بعنوان راهنمایی جهت دستیابی به اهداف طرح و اجرای دقیق، منسجم و یکپارچه آن تدوین شده و در گام نخست در کلیه مراکز آموزشی توانبخشی روزانه و حرفه آموزی اجرا خواهد شد:

الف: برگزاری دوره های آموزش کوتاه مدت " نمایش عروسکی و کارگردان در توانبخشی افراد دارای معلولیت "، ویژه مربیان و مسئولین فنی مراکز توانبخشی روزانه و حرفه آموزی استان

ضرورت و اهمیت:

از آنجا که هنر درمانی، موسیقی درمانی و نمایش درمانی از قابلیت های زبان هنر در تقویت و سلامت بهداشت روان و جسم افراد با نیازهای ویژه استفاده می نماید لذا داشتن دانش و آگاهی از نحوه بکارگیری گرایش های گوناگون هنری با در نظر گرفتن نوع معلولیت توانخواه و میزان برقراری ارتباط وی با این گرایش ها (موسیقی، نمایش و هنرهای تجسمی) و همچنین جلوگیری از اثرات مخرب ناشی از انتخاب نامناسب شیوه درمانی (هنر درمانی، موسیقی درمانی، نمایش درمانی) با توجه به وضعیت جسمانی و ذهنی توانخواه، لزوم برگزاری دوره های توجیهی و کاربردی ویژه مربیان هنری و مسئولین فنی را ضروری می نماید. به همین منظور دوره توجیهی و کاربردی "نمایش عروسکی و کارگردان در توانبخشی افراد دارای معلولیت" به شرح ذیل طراحی گردیده است:

دوره آموزشی ویژه مربیان هنر و مسئولین فنی شاغل در مراکز توانبخشی روزانه

مدت و شرایط شرکت کنندگان در دوره:

این دوره به مدت ۸۰ ساعت (۱۰ روز) بوده که در آن به آموزش تکنیک های نمایش عروسکی با کاربری برای افراد دارای معلولیت، و نحوه بکارگیری هدفمند از این تکنیک ها با تاکید بر جنبه های درمانی آن در

مراکز توانبخشی پرداخته خواهد شد. این دوره از دو مرحله مقدماتی و پیشرفته تشکیل شده که هر مرحله ۴۰ ساعت بوده و طی ۵ روز برگزار می گردد.

محتوی و رئوس مطالب دوره آموزشی:

- نمایش عروسی و کارکرد آن در توانبخشی افراد دارای معلولیت
- مبانی نمایش عروسی
- آشنایی با تکنیکها و شیوه های مختلف نمایش عروسی
- از ایده تا ... اجرا
- شناخت مواد و متریال ساخت عروسک و دکور
- نمایش عروسی دستکشی
- خیمه شب بازی
- نمایش عروسی سیاه و میله ای
- نمایش عروسی کاغذی
- نمایش عروسی سایه
- میکرو تاتر

تعداد آموزش گیرندگان: از هر مرکز یک نفر مربی هنر به همراه مسئول فنی جهت شرکت در دوره پذیرفته خواهد شد.

هزینه های دوره آموزش نمایش عروسی و کارکرد آن در توانبخشی افراد دارای معلولیت:

- ۱- پرداخت هزینه های مربوط به دستمزد استاد بر عهده استان برگزار کننده بوده و از محل اعتبار ابلاغی با عنوان " امور هنر درمانی معلولین " قابل تامین می باشد.
- ۲- مدرس دوره می بایستی اشراف کامل به موضوع دوره داشته و رزومه خود را در این خصوص ارائه دهد .
- ۳- اسکان، پذیرایی و ایاب و ذهاب استاد در دوره بر عهده استان برگزار کننده و از محل اعتبار ابلاغی می باشد .
- ۴- پذیرایی از مربیان شرکت کننده در دوره بر عهده استان و اسکان مربیانی که در مراکز توانبخشی خارج از مرکز استان ساکن می باشند با نظر استان و با هماهنگی انجمن مراکز غیردولتی استان خواهد بود .

ب: کمک به تجهیز اتاق هنر در مراکز توانبخشی

علاوه بر اهمیت اجرای دوره های آموزشی ، برنامه توسعه و تقویت هنردرمانی در مراکز توانبخشی براساس بررسی و ارزیابی عملکرد مراکز توانبخشی در زمینه فعالیتهای هنری و شناسایی و احصا نیازهای معلولین مرکز ادامه می یابد. در همین ارتباط و مطابق تمهیدات در نظر گرفته شده به منظور تقویت و حمایت از اقدامات هنری ویژه معلولین ، کمک هزینه ای جهت تجهیز اتاق هنر به مراکز پرداخت خواهد شد ، این تجهیزات می بایستی متناسب با وضعیت جسمانی و ذهنی توانخواهان، برنامه نمایش (فردی و یا گروهی) و استانداردهای لازم تهیه گردد . تجهیز مراکز می بایستی با توجه به نکات ذیل صورت گیرد :

۱- تجهیزات لازم جهت کلاس نمایش درمانی معلولین می بایستی طبق استاندارد های لازم که در شیوه نامه آمده است تهیه گردد .

۲- به هر مرکز از محل اعتبار ابلاغی با عنوان " امور هنردرمانی معلولین " می بایستی مبلغ ۴۰/۰۰۰/۰۰۰ میلیون ریال جهت تهیه وسایلی که در بند ۱ اشاره شده است پرداخت گردد . پیش از شروع دوره آموزشی نمایش درمانی مراکز می بایستی نسبت به تهیه وسایلی که در شیوه نامه آمده است اقدام نمایند.

۳- کارشناس هنری استان می بایستی نظارت کامل بر اجرای بند ۲ داشته ، و در صورت مشاهده هرگونه تخطی ، مورد را بررسی و به معاون امور توانبخشی استان گزارش نموده و نتایج اقدامات انجام شده را به دفتر امور توانبخشی روزانه و توانپزشکی منعکس نمایند.

ج- تجهیزات اتاق هنردرمانی در بخش نمایش :

- اتصال میله های گرد سراسری در دیوارها و پرده های مشکی، برای قابلیت تیره سازی اتاق و پوشاندن پنجره ها (در تکنیک سایه و میکروتاترفضای تیره و تاریک لازم میباشد)
- میز کار ترجیحا فلزی
- تهیه خیمه
- چهارچوب با پارچه سفید
- وسایل و ابزار جهت کارگاه نمایش عروسکی:
- اسفنج سفید ۱۲ کیلویی..قطر ۲۵ سانتی(اسفنج در بلوکهای ۱*۲متر در بازار موجود است)۱ تخته
- یلوفوم یا فوم زرد (در خرازیها و گلسازی کاربرد دارد و در ابعاد آجری شکل در بازار موجود است) ۳۰ عدد
- مهتابی ماورا بنفش یا UV یک عدد
- ویدئو پروژکتور با کابل HDMI جهت اتصال به گوشی موبایل یا دوربین
- چسب چوب ۵ عدد قوطی یک کیلویی
- چسب آهن ۱۵ عدد تیوپ بزرگ

- چسب همه کاره ۵ عدد تیوپ بزرگ
- چسب حرارتی (دستگاه و خود چسب) یک عدد دستگاه بزرگ و دو عدد دستگاه کوچک و حداقل ۲۰ شلنگ
- چسب برای هر کدام
- انبردست ۱ عدد
- سیم چین ۱ عدد
- دم باریک ۱ عدد
- اره چوب بر دستی ۱ عدد
- چکش ۱ عدد
- میخ در دو سایز کوچک و متوسط از هر کدام یک بسته کوچک
- سیم مسوار ۱۰ عدد
- پودر ملیک کیلو
- دسته کاتر و تیغ کاتر ۲ عدد دسته کاتر بزرگ با سه بسته تیغه و ۵ دسته کاتر کوچک با ۵ بسته تیغه
- سیم مفتول ۱۵ متر
- سیم برنجی ۲ بسته
- کاغذ سمباده نرم ۵ ورقه
- مقوا در رنگهای مختلف ۳۰ عدد
- مقوا ضخیم رنگ سفید ۵ عدد
- کاغذ رنگی در رنگهای مختلف ۱ بسته
- طلق رنگی در رنگهای مختلف ۱ بسته
- رنگ اکریلیک تیوپی بسته ای ۴ بسته + ۵ تیوپ رنگ سفید
- رنگ ماورا از هر رنگ ۱ قوطی
- رنگ اکریلیک قوطی (رنگهای اصلی سفید-مشکی-زرد-قرمز-آبی) از هر رنگ ۱ قوطی
- قلم مو مناسب رنگ اکریلیک (در سایزهای مختلف) ۲ بسته قلم مو و ۳ سایز قلم موی بزرگ جهت رنگ
- آمیزی دکور
- نخ کفافی ۱ دوک
- طناب کنفی ۵ متر
- قیچی پارچه و کاغذ از هر کدام ۲ عدد
- قیچی با سر باریک و بلند مناسب اسفنج ۳ عدد
- چسب پارچه ای نر و ماده ۱۰ متر جهت دکور و عروسک

- اسپری آبپاش ۳ عدد
- پارچه های حوله ای و رنگی در رنگها و جنس های مختلف جهت بدن و لباس عروسکها به میزان کافی
- پارچه های پولیشی در رنگهای مختلف مشکی - طوسی - قهوه ای - نارنجی و سفید جهت مو و تنه عروسک ها به میزان کافی
- پارچه کتان سفید و مشکی مناسب دکور پارچه مشکی ضخیم برای پوشاندن دیوارها به میزان لازم و استفاده در دکور حدود ۳ متر / پارچه سفید جهت استفاده در دکور ۵ متر
- کاموادر رنگهای مختلف سفید-مشکی-طوسی-قهوه ای-شرابی برای استفاده موی عروسک از هر کدام ۱ کلاف
- نمدهای رنگی در رنگهای مختلف ۲۰ عدد
- نخ و سوزن ابسته نخ در رنگهای مختلف و یک بسته سوزن + ۳ عدد سوزن بلند
- دکمه و توپ پینگ پنگ مناسب برای چشم عروسک در سایزهای مختلف بسته توپ پینگ پنگ و دکمه در سایزهای مختلف مقداری
- دستگاه آگراف و سوزن منگنه ۱ عدد دستگاه و ۱ بسته سوزن
- چراغ قوه ۳ عدد با قابلیت پخش نور یکدست دایره ای
- ظروف یکبار مصرف کاسه و بشقاب کوچک ۳۰ عدد از هر کدام
- ارزن و ویسکوز جهت پر کردن حجمهای پارچه ایارزن یک کیلو و ویسکوز ۳ کیلو
- چوب گرد با قطر نیم سانت ۱۰ شاخه
- چوب کلاف جهت ساخت چهار چوب دکور ۸-۱۰ شاخه

برنامه زمان بندی کلاس های نمایش در مراکز توانبخشی:

خدمت گیرندگان بالای ۱۴ سال :

۱ گروه خفیف:

- هفته ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۵ تا ۷ نفر

۲ گروه متوسط:

- هفته ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۳ تا ۵ نفر

۳ گروه شدید:

- هفته‌ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۱ تا ۳ نفر

خدمت گیرندگان زیر ۱۴ سال:

۴ گروه خفیف:

- هفته‌ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۵ تا ۷ نفر

۵ گروه متوسط:

- هفته‌ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۳ تا ۵ نفر

۶ گروه شدید:

- هفته‌ای سه بار و هر بار ۶۰ دقیقه
- تعداد شرکت کنندگان در کلاس ۱ تا ۳ نفر

سایر خدمت گیرندگان با اختلالات بینایی، شنوایی، جسمی حرکتی، روان و سالمند:

- هفته ای سه بار و هر بار یک ساعت و چهل و پنج دقیقه